

A Fővárosi Ítéltábla a dr. jogi képviselő neve (1027 Budapest, címe.) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek, a dr. jogi képviselő neve ügyvéd (1052 címe) által képviselt alperes neve (1021 Budapest, címe) alperes ellen felelősség megállapítása iránt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2016. február 12-én meghozott 25.G.43.389/2014/38. számú ítélete ellen az alperes részéről 45. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán a 2016. augusztus 31-én megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 100.000 (Százezer) forint + áfa másodfokú eljárással felmerült ügyvédi költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az irányadó tényállás szerint az alperes 2008. július 17-től 2014. április 25. napjáig önálló aláírási joggal rendelkező vezető tisztségviselője volt az utazásközvetítéssel foglalkozó T Kft.-nek (továbbiakban: adós), mely társaság 2010. december 31. napján fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetbe került. Az alperes a 2013. április 18-án kelt levelével lemondott a társaságban betöltött ügyvezetői tisztségéről, mely nyilatkozat tartalma szerint az alperes az adós tényleges irányítását 2012. év első negyedévében vette át SBR. Tájékoztatta e levelében a tagokat arról is, hogy az átvételt követő tényfeltárás során megállapítást nyert, hogy az adós iratanyaga hiányos, tartozásai pedig meghaladják a követeléseket és a várható bevételeket, így a társaság jövőbeli működése bizonytalan. Az alperes kérte a tagokat új ügyvezető megválasztására, és jelezte, hogy a Gt. 31. § (2) bekezdése szerint a halaszthatatlan intézkedések megtételéről gondoskodik. Az alperes e lemondó nyilatkozatot postai úton megküldte a társaság tagjainak.

Az eljáró bíróság rögzítette, hogy a Fővárosi Törvényszék a 2012. június 29-én előterjesztett felszámolási kérelem alapján a 2014. március 25-én jogerőre emelkedett végzésével elrendelte az adós felszámolását, melynek közzétételére 2014. április 25-én került sor. A felszámoló a felperes hitelezői igényét 3.158.616 forint összegben nyilvántartásba vette, míg a társaság felszámolási eljárásában mindösszesen 5.146.694 forint összegű hitelezői igény került nyilvántartásba vételre. A társaság felszámolója 2015. október 27-én az eljárás egyszerűsített módon való befejezésére tett indítványt azzal, hogy adósi vagyoni hiányában nincs fedezet a hitelezői igények kielégítésére.

Az adós a 2012. évi és a 2013. évi üzleti beszámolóját és a tevékenységet záró mérlegét 2014. július 16-án készítette el.

A felperes pontosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes az adós volt vezető

tiszttségviselőjeként a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően ügyvezetési feladatait nem a hitelezői érdekek elsődlegessége alapján látta el, és ezáltal a hitelezők követeléseinek kielégítését 5.146.694 forint összegben meghiúsította. A fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztének időpontját 2010. december 31. napjában jelölte meg, állítva, hogy a mérlegadatok szerint ekkor a társaság 13.395.000 (helyesen: 13.995.000) forint összegű követelésével és 3.396.000 forint összegű pénzeszközével szemben 16.532.000 forint összegű rövid lejáratú kötelezettség állt fenn, így amennyiben a társaság követeléséből valamelyik adós határidőben nem fizetett, úgy az adós sem tudott teljesíteni a saját hitelezőinek. Hivatkozott arra is, hogy az alperes csak 2012 áprilisától látta el ténylegesen a társaság ügyvezetését, amely már önmagában a hitelezői érdekek sérelmét eredményezi. A lemondást tartalmazó nyilatkozat szerint az alperes csak a szakmai vezető lemondását követően szerzett tudomást arról, hogy a társaság iratanyaga hiányos és a társaság tartozásai meghaladják a követeléseket, vagyis az alperes korábban, ügyvezetői tisztsége ellenére nem volt tisztában az adós vagyoni helyzetével, amely szintén a hitelezői érdekeket sértő alperesi magatartást igazolja. Az alperes az ügyvezetői feladatok tényleges ellátását követően sem a hitelezői érdekek elsődlegessége alapján járt el, ugyanis a 2012. évre vonatkozó üzleti beszámolót csak a felszámolás kezdő időpontját követően készítette el, így a hitelezői érdekek sérelme vélelmezett. Kitért arra is, hogy az alperes ügyvezetői tisztségről történő lemondása csak 2013 júniusában hatályosult, így az alperes kötelessége volt elkészíteni, illetve letétbe helyezni a 2012. évi beszámolót. Megjegyezte, hogy az alperesi ügyvezetés hiánya ahhoz vezetett, hogy SBR az adós társaság bankkártyáját saját céljaira használta fel. Rámutatott arra, hogy az adós eszközeinek értéke a 2011. (helyesen: 2010.) december 31-i 17.391.000 forintról 2012. december 31-re 0 forintra, míg saját tőkéje -22.200.000 forintra csökkent. 2013. december 31-én az adós 0 forint értékű eszközzel rendelkezett, míg saját tőkéje -25.455.000 forint összegre csökkent. A tevékenységet záró mérleg adatai szerint az eszköz értéke továbbra is 0 maradt, míg a saját tőkéje -26.258.000 forintra csökkent. Ezen adatok azt támasztják alá, hogy az alperes a hitelezői érdekeket sértő magatartásával meghiúsította a társaság hitelezői követeléseinek teljes kielégítését, de hivatkozott arra is, hogy az alperes az adós társaság veszteséges gazdálkodása megszüntetése érdekében nem tett intézkedést.

Az alperes a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását kérte.

Vitatta, hogy az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben volt a felperes által megjelölt időpontban, mivel a kötelezettségeit folyamatosan teljesítette. Előadta, hogy az adós tényleges vezetője SBR tag volt, ő rendelkezett megfelelő szakmai képzettséggel az utazásszervezéshez. SBR 2012 januárjában lemondott a szakmai vezetői pozíciójáról, és ekkor szerzett tudomást arról, hogy a társaság pénzügyi gondokkal küzd, illetőleg károkat is elszenvedett azáltal, hogy SBR a társaság bankkártyáját saját céljaira használta fel. Előadta továbbá, hogy a szakmai vezető az adós tevékenységével azonos tevékenységet folytató új gazdasági társaságot alapított OTS Kft. néven. Nem vitatta, hogy az ügyvezetői tisztségéről történő lemondása csak 2013 júniusában hatályosult, így a 2012. évi beszámolót még neki kellett volna elkészítenie és közzétennie. Állította azonban, hogy minden olyan intézkedést megtett, amely az adott helyzetben az ilyen tisztséget betöltő személytől elvárható a hitelezői veszteségek elkerülése, csökkentése érdekében. Megkísérelte a társaság igényeinek érvényesítését, követeléseinek behajtását, illetőleg tartozásainak rendezését. Pereket indított SBR és az OTS Kft. ellen. Hivatkozott a folyamatban lévő peres eljárásokra és állította azt is, hogy a 2011-es üzleti évben készült beszámolóban kimutatott 20.000.000 forint összegű követelést behajtotta, melyet a hitelezői igények kielégítésére fordított.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete bekövetkeztét követően ügyvezetési feladatait nem a hitelezők érdekeinek elsődlegessége alapján látta el, és ezáltal a hitelezők követeléseinek kielégítését 5.146.694 forint

összegeben megghiúsította, melynek következtében ezen összeg erejéig kártérítési felelősséggel tartozik az adós felszámolási eljárása során ki nem elégített követelésekért. Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 353.500 forint perköltséget.

Az ítélet indokolásában a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (Gt.) 30. § (3) bekezdésének és a 31. § (2) bekezdésének, a Cstv. 33/A. § (1)-(3) bekezdéseinek, valamint a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (Sztv.) 153. § (1) bekezdésének az ismertetését követően rögzítette, hogy adott eljárásban a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felperest terhelte a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezése, és annak bizonyítása, hogy alperes az adós vezetőjeként ez időpontban előre látta, illetőleg ésszerűen előre látnia kellett a gazdálkodó szervezet vagyoni helyzetére figyelemmel, hogy az adós esedékességkor nem lesz képes kiegyenlíteni a vele szemben támasztott követeléseket. Köteles volt továbbá bizonyítani az alperes hitelezői érdekek elsődlegességét sértő magatartását és az azzal okozati összefüggésben bekövetkezett hitelezők kielégítésének teljes mértékben történő megghiúsulását.

A törvényszék rögzítette, hogy a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet vizsgálata során az adós gazdálkodására, illetőleg a vagyona-ra vonatkozó éves beszámolóban foglaltak közül az eszközoldalon szereplő forgóeszköz vagyon állítandó szembe a forrásoldalon található rövid lejáratú kötelezettségekkel, melyek éven belüli szereppel bírnak. Megjegyezte, hogy a rövid lejáratú kötelezettség teljesítéséhez ténylegesen likvid vagyon, azaz készpénzvagyon, illetve gyorsan készpénzzé tehető vagyon szükséges, amely nem feltétlenül azonos a teljes forgóeszköz állománnyal. Szigorú értelemben a készpénzvagyon az, amely a rövid lejáratú kötelezettségek biztos fedezetét jelenti, míg a készletek és a követelésállomány vonatkozásában szükséges figyelembe venni azok likviditási jellemzőit is. Amennyiben ugyanis az adott társaság követelésállománya hosszabb ideje állandó, az a követelés nem likvid jellegét támasztja alá.

Az adós 2011-es gazdálkodási évére készített egyszerűsített éves beszámolója szerint 2010. december 31-én a 17.391.000 forint összegű forgóeszközzel szemben 16.532.000 forint összegű rövidlejáratú kötelezettség állt, míg 2012. (helyesen: 2011.) december 31. napján a társaság követeléseinek összege az előző év végi 13.995.000 forintról 20.001.000 forintra nőtt. A követelésállomány ezen adataiból a bíróság megállapította, hogy az nem kellően likvid, így a forgóeszköz nem értékelhető akként, hogy a rövid lejáratú kötelezettségre kellő fedezetet nyújt. Vagyis a társaság fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetének vizsgálata során a teljes forgóeszköz vagyon nem állítható szembe a rövid lejáratú kötelezettséggel, a követelésállomány levonandó a forgóeszköz vagyonból. Ez pedig azt eredményezi, hogy a társaság 16.532.000 forint összegű rövid lejáratú kötelezettségével szemben csak 3.396.000 forint pénzeszköz állítható szembe, így a társaság 2010. december 31-én fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetbe került. Ez a helyzet folyamatosan fennállt, melyet alátámaszt az is, hogy 2011. december 31-én a társaság 20.889.000 forint összegű forgóeszközével már 27.916.000 forint összegű rövidlejáratú kötelezettség állt szemben.

Az elsőfokú bíróság megállapította továbbá, hogy az alperes ügyvezetői tisztségről történő lemondása csak 2013 júniusában hatályosult, és az alperes nem vitatta azt sem, hogy az ő kötelezettsége volt a 2012. évi beszámoló letétbe helyezése és közzététele. Az alperes nem tett eleget az Sztv. 153. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül, de a Cstv. 33/A. §-ban meghatározott határidőn belül sem a 2012-es üzleti évre vonatkozó beszámoló letétbehelyezési és közzétételi kötelezettségének, így a hitelezői érdekek sérelmét vélelmezni kellett. A törvényszék a Cstv. 33/A. § (3) bekezdésében meghatározott vélelem kapcsán kifejtette, hogy a hitelezők érdekeit sértő magatartást ellenkező bizonyításig bizonyítottnak kell tekinteni, ha a jogszabályban felsorolt tényállási elemek megvalósulnak. Mindez a perbeli esetben azt jelenti, ha a felperes bizonyította a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezését, valamint a hitelezői követelések teljes kielégítésének a megghiúsulását, ellenkező bizonyításig úgy kell tekinteni, hogy az alperes nem a hitelezői érdekek elsődlegessége alapján járt el, és ezzel okozati összefüggésben kárt okozott a

felperesnek. Az alperesnek ezért a bíróság kioktatása szerint bizonyítania kellett volna azt, hogy a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezte után a hitelezői veszteségek csökkentése érdekében az adott helyzetben elvárható valamennyi intézkedést megtette. Az alperes azonban ezen bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, csupán csak állította, de nem bizonyította, hogy a 2011. évi mérlegben kimutatott 20.001.000 forint követelés behajtása érdekében a szükséges intézkedéseket megtette, de nem bizonyította azt sem, hogy a követelések ténylegesen behajtásra és a behajtott összegek a hitelezők részére kifizetésre kerültek. A törvényszék rögzítette, hogy a felszámolási eljárás tartama alatt készített, 2012., 2013. és 2014. évi beszámolók adataiból megállapítható, hogy a társaság rövid lejáratú kötelezettségei 27.916.000 forintról 26.258.000 forintra csökkentek, mely adatok cáfolják, hogy az alperes az esetlegesen befolyt 20.001.000 forint összegű követelést a hitelezői igények kifizetésre fordította.

A törvényszék utalt arra is, hogy az ügyvezetés az üzletszerű gazdasági tevékenység eredményessége érdekében folytatott vezetői tevékenységet jelent, mely kiterjed a jogszerű működés biztosítására. Az alperes előadása, mely szerint csak a szakmai vezető lemondását követően vált ismertté számára a társaság iratanyagának a hiányossága, azt támasztja alá, hogy az alperes nem a hitelezők érdekeinek elsődlegessége alapján járt el. Az ügyvezetői tevékenység el nem látása ugyanis nem tekinthető a hitelezői érdekeknek megfelelő magatartásnak.

Az alperes által hivatkozott peres eljárások közül a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt folyamatban volt pert nem az adós, hanem a MRC Kft. indította az adós ellen, míg a hivatkozott további per jogerősen megszüntetésre került, így ezen eljárások alkalmatlanok annak igazolására, hogy a felperes valamennyi intézkedést megtette a követelések behajtása érdekében. A Budai Központi Kerületi Bíróság előtt kétségtelenül folyamatban volt az adós által indított per 725.372 forint és járulékai megfizetése iránt az OTS Kft. ellen, azonban a bíróság a keresetet elutasította.

Mivel az alperes nem bizonyította a törvényi vélelemmel szemben, hogy a hitelezők érdekeinek elsődlegessége alapján járt el az ügyvezetése során, de azt sem, hogy a hitelezők kielégítésének meghiúsulása nem az ő magatartásával áll okozati összefüggésben, ezért a bíróság a fentiek szerint határozott.

Az elsőfokú bíróság az alperes által megjelöltek tanúkenti kihallgatására vonatkozó bizonyítási indítványt elutasította, mivel alperes nem jelölte meg egyértelműen, hogy a tanúkat mely tények alátámasztására kívánja kihallgatni. Mivel pedig a perben rendelkezésre álló okiratok – így különösen a 2011., 2012, 2013. és 2014. évi mérlegadatokat – alapján a társaság vagyoni helyzete és a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezte – figyelemmel arra is, hogy az alperes a mérlegadatokat nem vitatta – megállapítható volt, ezért ezen okból sem volt indokolt a tanúk kihallgatása.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, melyben elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és a felperes keresetének az elutasítását, valamint a felperes perköltségben való marasztalását, míg másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára történő utasítását kérte a felperes eljárási költség viselésére való kötelezése mellett.

A jogorvoslati kérelme indokolásában előzményként előadta, hogy az adós társaság évekig prosperáló, komoly üzleti ügyfelekkel rendelkező utazási iroda volt, amely alapításától, 2008. évtől a 2012 tavaszán bekövetkezett megszüntetéséig eredményesen és korrekt módon működött, az ügyvezető végig az adott helyzetben elvárható módon járt el. Úgy vélte, a törvényszék a szakmai jártasságán túlterjeszkedett akkor, amikor a mérlegadatokat szubjektív elemzésébe kezdett, és minden indokolás nélkül figyelmen kívül hagyott egyéb tényeket. Nem felel meg a valóságnak, hogy az adós 2010. december 31-én fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetbe került, és ezt követően az ügyvezetőnek előre látnia kellett a társaság csődjét, azonban nem tett semmit ennek elkerülésére. Az ítélet tárgyi és jogi tévedéseken alapul, és a törvényszék hasonló ügyekben való jártasságának a

hiányosságaira utal. Azzal, hogy az elsőfokú bíróság nem kötelezte a felperest igazságügyi könyvszakértő útján történő bizonyításra, hanem a számviteli szakértő szerepét töltötte be, a polgári eljárás szabályait sértette meg.

A döntés érdemét illetően előadta, hogy valóságban az adós gazdálkodó szervezet árbevétele jelentős volt, mely adatok az elsőfokú bíróság rendelkezésére álltak. A társaság jelentős pénzforgalmat bonyolított le, és kizárólag a szállítóinak teljesített kifizetést. Ezzel ellentétes adat nem állt a bíróság rendelkezésére, míg az ítéletben leírt mérlegadatok önmagukban nem relevánsak. Hangsúlyozta, hogy a védekezését alátámasztó bizonyítékok „több ezer oldalt tesznek ki”, melyből számos adatot a bíróság rendelkezésére bocsátott. A bekért felszámolási anyagok között is számos pénzügyi és könyvelési adat megtalálható, azonban ezeket elmulasztotta a törvényszék értékelni, vagy értékelésük esetén okszerűtlenül vette azokat figyelembe. Úgy vélte, az ítéletben leírt tényállás fikció, ami hiányos bizonyítékokon és félreértelmezett számviteli adatokon alapul.

A bíróság okfejtésének elfogadása esetén az állapítható meg, hogy egy tetszőlegesen megvizsgált társaság (például AM Kft.) is ugyanolyan fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben van, mint az adós gazdálkodó szervezet, ugyanis e logika alapján bármely vállalatról lehet azt állítani, hogy fizetéseképtelen, hiszen „illikvid” a vagyona vagy nincs a bankszámlán elég pénze. Életszerűtlen elvárni egy gazdálkodó szervezettől, hogy a mérleg zárásakor ne legyenek nyitott számlái. Megjegyezte, a fennálló követeléseket nem is kell behajtani, azok maguktól befolyznak a bankszámlára, így alaptalan az a bírói megállapítás, hogy az adós követeléseit az ügyvezető nem hajtotta be. A követelés nem csak egy jogi fogalom, hanem a könyvelésben is használatos gyűjtőfogalom. A mérlegben csak kumulált adatsorok szerepelnek, amelyek a mérleg zárásakor nyitottak, azonban ezekből nem következik, hogy a várható bevétel bármilyen módon is bizonytalan lenne. A mérleg csupán egy „pillanatfelvétel”, a vállalkozás éppen fennálló vagyoni helyzetének „technikai tükré”, melyet szakértelem hiányában lehetetlen helyesen értelmezni. E körben utalt egy hasonló tevékenységet folytató utazási iroda, az IT Kft. 2014. évi mérlegadataira, mely az elsőfokú bíróság számviteli értelmezése szerint folyamatosan fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben van.

Hangsúlyozta, hogy a számvitelben az ún. szállítóknak a rövidlejáratú kötelezettségek soron kell szerepelni, a vevőknek pedig a követelés soron, így – többek között – a repülőjegy következő év január elsején lejárató számláját nem is lehet máshova könyvelni. A törvényszék ezzel szemben azt állította, hogy a követeléseket nem lehet figyelembe venni a likviditás szempontjából. Ha ezt nem vennénk figyelembe, akkor a mérlegfordulónapon legalább ugyanannyi készpénzzel kellene rendelkeznie egy gazdálkodó szervezetnek, mint amennyi nyitott szállítói számlája van. Megjegyezte, hogy az elsőfokú ítéletben elírás szerepel, ugyanis az üzleti év 2012. helyett 2011.

Hivatkozott arra is, hogy a társaság bankszámlaforgalma az elsőfokú bíróság rendelkezésére állt, azonban elmulasztotta a bíróság a pénzforgalmi adatok értékelését. Úgy vélte, a bankszámla forgalmi adatok önmagukban is cáfolják az ítéletben foglaltakat. Hangsúlyozta, az adós pénzforgalma a működésének beszüntetéséig folyamatos volt, és a rendelkezésre álló készpénz a szállítók részére került kifizetésre. Nem foghat helyt továbbá az a megállapítás sem, hogy az ügyvezető nem hajtotta be az egy éven túli tartozásokat, ugyanis azokat az ügyfelek maguk befizették. Utalt arra, hogy 2012 márciusában az adós számlájára 25.195.405 forint jóváírás érkezett az ügyfelektől, melyből 21.976.184 forint kifizetésre is került a szállítók részére, így az alperes minden tőle elvárhatót megtett a hitelezők érdekében. A felelősség alóli mentesülés feltételei adott esetben fennállnak, hiszen minden lehetséges és elképzelhető intézkedést megtett, kizárólag a hitelezőknek fizetett, így kárt nem okozott.

Hangoztatta, amennyiben az ítélőtábla nem látja elégségesnek a fellebbezésben előadottakat az alperesi álláspont elfogadásához, úgy lehetőséget kell biztosítani az alperesnek arra, hogy az igazát bizonyítsa, mivel az ilyen típusú felelősség megállapítása az általános kártérítési felelősség megállapításánál is szubjektívebb bírói mérlegelésre ad lehetőséget. Nem elvárható, hogy az ilyen

típusú kimentéses bizonyításnál a bizonyító fél találja ki, hogy mi az, ami elégséges a felelősség alóli mentesüléséhez. A releváns bizonyítékokat adott esetben elmulasztotta a törvényszék értékelni, szakértői bizonyítást nem vett fel, és gyakorlatilag elfogadta a felperesi fikciót.

Amennyiben a kereset elutasítására lehetőség nincs, úgy kérte az ítélet hatályon kívül helyezését és a törvényszék új eljárásra történő utasítását. Ennek körében kérte igazságügyi könyvszakértői bizonyítás felvételét, illetőleg a tanú meghallgatások foganatosítását. Kérte továbbá, hogy a bíróság kezelje értékén a rendelkezésére bocsátott pénzügyi adatokat és oktassa ki az alperest arra, hogy pontosan milyen további bizonyítékokat vár el, és adjon lehetőséget e bizonyítékok csatolására.

A felperes ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az alperes kötelezését kérte a másodfokú eljárással felmerült költség megfizetésére.

Hangsúlyozta, az eljárás során maga az alperesi képviselő adta elő, hogy a felszámolás alá került gazdálkodó szervezet ellenőrzését az alperes másnak átengedte, de ezt igazolja a 2013. április 18-án kelt lemondó nyilatkozata, illetve a felszámoló részére készített összefoglaló jelentés is. A Gt. 22. § (1) bekezdésének és 30. § (2)-(3) bekezdésének ismertetését követően kitért arra, hogy a bírói gyakorlat értelmében az ügyvezetői tevékenység el nem látása nem tekinthető a hitelezői érdekeknek megfelelő magatartásnak, és megalapozottan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az alperes által vezetni elmulasztott gazdálkodó szervezet a fizetéseképtelenség veszélyével fenyegető helyzetbe került. Ezt bizonyítja, hogy a fizetéseképtelenség ténylegesen bekövetkezett, a gazdálkodó szervezet a tartozásait kiegyenlíteni nem tudta és így a felszámolásának az elrendelésére is sor került.

Álláspontja szerint a törvényszék megalapozott következtetést vont le a mérlegadatok elemzéséből és az alperes ezzel ellentétes érvelése nem veszi figyelembe a kialakult bírói gyakorlatot. Kiemelte, ha az alperes a vevőkövetelések befolyásából kívánta kiegyenlíteni a tartozásait, azt kockáztatta, hogy a vevőkövetelések egy részének meg nem fizetése esetén a tartozásait nem tudja kiegyenlíteni. A törvény ilyen helyzetben követeli meg az ügyvezetőtől, hogy a hitelezői érdekek elsődlegessége alapján irányítsa az adós gazdálkodását, azonban az alperes nem így járt el, és másnak engedte át az ügyvezetést.

Hangsúlyozta, az elsőfokú bíróság felhívta az alperest a bizonyításra, azonban ennek nem tett eleget. Önmagában pedig a bankszámla kivonatok becsatolása nem jelenti a bizonyítási kötelezettség teljesítését, de a pénzforgalom, illetőleg az árbevétel nagysága sem bizonyítja az alperesi állítást.

Kitért arra is, hogy mérlegadatokon kívül egyéb bizonyítékok is alátámasztják a fizetéseképtelenség veszélyével fenyegető helyzet kialakulását, ugyanis az alperes által a felszámoló részére 2014. június 30-án kelt jelentés is ezt igazolja. E szerint 2010. évben már csak folyamatos kölcsönök nyújtásával volt biztosítható az adós működése, míg 2011. évre vonatkozóan azt közölte a felszámolóval, hogy az adós jelentős tartozást halmozott fel az IATA felé. E tartozás kiegyenlítése megtörtént, azonban a pénzügyi működési zavarok ettől kezdve folyamatossá váltak, és a társaság működése folyamatos kölcsönöket igényelt. Közölte a felszámolóval azt is, hogy a társaság az IATA tartozás kiegyenlítéséig nem is tudott repülőjegyeket értékesíteni, ezért újabb együttműködést kötött ennek áthidalása céljából egy partner irodával, amely a realizálható árrést tovább csökkentette. Ezen összefoglaló is igazolja, hogy a gazdálkodó szervezet hibás szakmai döntéseinek eredményeképpen 2011. évre közel 20 millió forintos tartozást halmozott fel, melyet csak részletekben tudott kiegyenlíteni. Kitért arra is, hogy a hivatkozott perben kihallgatott SB a 2012. február 14-én lejárt 208.356 forint tartozást illetően úgy nyilatkozott, hogy ez az összeg azért nem került kifizetésre, mert csődközeli helyzetbe került a cég. Megjegyezte, hogy az AM Kft. és az IT Kft. mérlegadatai nem képezhetik jelen eljárás tárgyát. Álláspontja szerint megalapozatlan továbbá az alperes könyvszakértői bizonyításra vonatkozó indítványa is. A bírói gyakorlat szerint a fizetéseképtelenség veszélyével fenyegető helyzet bekövetkeztének időpontját a bíróság a mérlegadatok elemzésével állapítja meg, így szakértő kirendelése szükségtelen. Adott esetben azonban a mérlegadatokon túl az

alperes saját előadása is bizonyítja a fentieket. A Pp. 235. § (1) bekezdésre hivatkozva úgy vélte, hogy új bizonyíték előadására csak a törvényben írt feltételek fennállása esetén kerülhet sor. A mérlegadatok az elsőfokú eljárásban rendelkezésre álltak, az alperesnek pedig módjában állt volna a könyvszakértői bizonyításra vonatkozó indítványt előterjeszteni, melyre nem került sor. Az adós helyzetével, mérlegadataival kapcsolatban az elsőfokú ítélet meghozatala óta nem merültek fel olyan körülmények, amelyek indokolhatnák a könyvszakértő kirendelésére vonatkozó bizonyítási indítvány előterjesztését. A Cstv. 33/A. § (3) bekezdése alapján az alperest terhelte a bizonyítási kötelezettség, azonban ennek nem tett eleget, de nem döntötte meg a beszámoló lététbe helyezésének elmulasztása esetére felállított vélelmet sem.

A Fővárosi Ítéltábla a tényállást az alábbiakkal egészíti ki:

A TUS Kft. adós gazdálkodó szervezetet a Cégbíróság 2016. március 10. napjával a cégjegyzékből törölte.

A fellebbezés az alábbiak szerint nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a releváns tényállást helyesen állapította meg, és helytálló az abból levont jogkövetkeztetése is. A fellebbezésben felhozottak nem alkalmasak az ítélet megváltoztatására, de annak hatályon kívül helyezésére sem.

A Fővárosi Ítéltábla egyért a törvényszék jogi álláspontjával az alperesi felelősség megállapítását érintően, az e körben kifejtetteket megismételni nem kívánja. Nem osztotta azonban a törvényszék álláspontját a fenyegető fizetéseképtelenség bekövetkezésének időpontja tekintetében. Erre figyelemmel az elsőfokú ítéletet az alábbi indokolásbeli pontosítással hagyja helyben.

Tekintettel arra, hogy adott ügyben a felszámolási kérelem előterjesztésére 2012. június 29-én került sor, így jelen eljárásra a 2011. évi CXCVII. törvénnyel is módosított 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 33/A. §-ának ezen időpontban hatályos rendelkezései az irányadóak. E törvény 33/A. § (1) bekezdése – egyebek mellett – definiálja a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztének az időpontját, míg a (3) bekezdés a felelősség alóli kimentés körében bizonyítandó körülményeket sorolja fel, valamint felállítja a hitelezői érdekek sérelmének vélelmét – egyebek mellett – arra az esetre, ha a gazdálkodó szervezet vezetője a felszámolás kezdő időpontját megelőzően nem tett eleget az adós éves beszámolója [összevont (konszolidált) éves beszámolója] külön jogszabályban meghatározott lététbe helyezési és közzétételi kötelezettségének.

A vezető nem a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztéért, illetőleg az esetleges rossz gazdasági döntésekért felel, így nincs jelentősége annak, hogy ez a helyzet miért következett be. Jelentőséggel pusztán a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztének az időpontja, az ezen időpontot követő ügyvezetői magatartás, valamint az ezzel összefüggésben keletkező vagyonsökkenés (a hitelezők követeléseinek teljes megghiúsítása) bír. Ezért ahhoz, hogy a bíróság a Cstv. 33/A. § (1) bekezdésében szabályozott ún. megállapítási kereset alapján megállapítsa a volt vezető tisztségviselő felelősségét, a felperesnek – egyebek mellett – bizonyítania kell a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztének időpontját, illetve azt, hogy ezt követően e tisztséget nem a hitelezői érdekek elsődlegessége alapján látta el a vezető tisztségviselő, minek következtében az adós vagyona csökkent, mellyel megghiúsította a hitelezői követelések teljes kielégítését. Az alperesnek pedig azt kell bizonyítania a Cstv. 33/A. § (3) bekezdésében meghatározott kimentési ok körében, hogy a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően az adott helyzetben az ilyen tisztséget betöltő személytől elvárható valamennyi intézkedést megtette a hitelezői veszteségek elkerülése, csökkentése, továbbá az adós gazdálkodó szervezet

legfőbb szerve intézkedéseinek kezdeményezése érdekében. Abban az esetben azonban, ha a vezető tisztségviselő a felszámolás kezdő időpontját megelőzően nem tett eleget a mérleg letétbe helyezési és közzétételi kötelezettségének, úgy a felperes mentesül a hitelezői érdekek sérelmének bizonyítása alól, azt vélelmezni kell. A vélelem azonban megdönthető, és e körben lényegében ugyanazokat a körülményeket kell bizonyítania a volt vezető tisztségviselőnek, mint a felelősség alóli mentesülés körében.

A fenyegető fizetéseképtelenség bekövetkezése időpontjának a megállapítása a vezető felelősségre vonhatósága szempontjából kiemelkedő jelentőségű, mert nevezett ezen időpontot követően már nem a társaság, hanem a hitelezői érdekek elsődlegességével köteles eljárni, vagyis a felelősség szempontjából az ezt követő magatartása értékelendő. A társaság irányítását végző vezetőtől elvárható, hogy a gazdálkodás irányítása során figyelemmel kísérje a társaság pénzügyi helyzetét – a tartozásait, illetve pénzeszközeit –, továbbá az is, hogy felismerje a tartozásai megfizetésére való képességét. Ennek egyik gyakorlatban alkalmazott módja a likviditási helyzet vizsgálata. A likviditási mutató jelzi, hogy a társaság mennyiben képes eleget tenni a rövid lejáratú kötelezettségeinek a rendelkezésére álló forgóeszközök felhasználásával. A mutató abból indul ki, hogy a társaság rövid lejáratú eszközei a társaság normális működése során rövid időn belül várhatóan pénzeszközzé válnak, amelyek lehetővé teszik a rövid lejáratú kötelezettségek teljesítését. Az egyes likviditási mutatók abban térnek el egymástól, hogy a forgóeszköz elemeinek különböző likviditási fokú csoportjai figyelembe vételével kerülnek kiszámításra. A legelterjedtebb mérőszám a likviditási ráta, mely megmutatja, hogy az egy év alatt pénzzé tehető eszközök (forgóeszközök) milyen arányban képesek az egy éven belül esedékes (vagyis rövid lejáratú) fizetési kötelezettségek fedezésére. Abban az esetben, ha a forgóeszközök és a rövid lejáratú kötelezettségek hányadosa, vagyis a mutató értéke 1 alatt van, az a társaság fizetéseképtelenségének a veszélyét jelenti, mivel a rövidtávon várhatóan pénzeszközzé váló eszközök nem fedezik a rövidtávon lejáró kötelezettségeket.

Az adott ügyben a felperes a Cstv. 33/A. § (1) bekezdésére alapítottnan kérte az adós társaság vezető tisztségviselője (alperes) felelősségének megállapítását, állítva, hogy az adós gazdálkodó szervezet 2010. december 31-én fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetbe került, mely időpont után az alperes nem a hitelezők érdekeinek elsődlegessége alapján járt el, melynek következtében a hitelezők követelésének kielégítési alapját 5.146.694 forinttal csökkentette, meghiúsítva ezzel a hitelezői igények kielégítését.

Mindenekelőtt leszögezi a másodfokú bíróság, hogy a törvényszék nem sértett jogszabályt, és nem terjeszkedett túl a „szakmai jártasságán” azzal, hogy a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztének időpontját a felperesi előadást elfogadva, a mérleg adatainak az értékelése útján állapította meg. A mérlegadatok ugyanis lehetővé teszik az ún. likviditási ráta, mint mutatószám kiszámítását, amely adott időpontra vetítetten ugyan, de reális képet ad egy gazdálkodó szervezet likviditási helyzetéről.

Tévesen érvel alperes a fellebbezésében azzal, hogy a követelés levonása a forgóeszközök értékéből, mint módszer nem alkalmazható a likviditás vizsgálatánál, mivel ez esetben minden gazdálkodó szervezet fenyegető fizetéseképtelen helyzetben lenne. Az általános likviditási mutató számításánál a forgóeszköz vagyon és a rövid lejáratú kötelezettség összevetésével nyerhető válasz arra, hogy a forgóeszköz vagyon fedezetet nyújt-e a rövid lejáratú kötelezettségek teljesítésére. A követelésállomány összetétele, esedékessége azonban befolyásolja a követelés likvid jellegét, melynek vizsgálata – egyetértve ebben az alperes álláspontjával – már valóban szakkérdés. Hangsúlyozza a másodfokú bíróság, hogy a fellebbezésben írtakkal szemben a törvényszék döntése

indokolásában nem azt állapította meg, hogy a követeléseket általában nem lehet figyelembe venni a likviditás vizsgálatánál, hanem adott körülmények vizsgálata alapján helyezkedett arra az álláspontra, hogy az adós mérlegében szereplő követelés összegét – annak állandósága, sőt növekedése miatt – a likvid eszközök között nem indokolt figyelembe venni.

Nem értett egyet az ítélőtábla az alperesnek azzal a fellebbezési álláspontjával sem, hogy a pénzügyi adatok, illetve a pénzforgalom értékelése hiányában a mérleg adatok önmagukban nem relevánsak. Az ugyanis, hogy nagy pénzforgalmat bonyolított le, illetve kizárólag a szállítók felé teljesített kifizetést – állításával szemben – a fenyegető fizetéseképtelenségi helyzet bekövetkeztét nem befolyásolja. A fenyegető fizetéseképtelenség akkor következik be, amikor a vezető tisztségviselő előre látja, vagy ésszerűen előre láthatja, hogy a gazdálkodó szervezet nem lesz képes esedékességgel a vele szemben fennálló követeléseket kiegyenlíteni. Az adott esetben pedig ezen időpont a mérleg adatai alapján megállapítható, azonban az a másodfokú bíróság álláspontja szerint nem 2010. december 31-én, hanem 2011. december 31. napjával következett be.

Kétségtelen – a kifejtettek alapján –, nem kizárt a forgóeszköz összegének a csökkentése a likvid vagyónként nem értékelhető követelés összegével, azonban önmagában a követelés összegének állandósága, illetve növekedése, a követelésállomány összetételére, illetve esedékességére vonatkozó adatok ismerete (vagyis likviditási jellemzői) hiányában, nem igazolják a likviditás hiányát. A követelés összegének állandósága, illetve esetleges növekedése nem feltétlenül jelenti a követelés kötelezettjeinek változatlanlanságát, mivel az állomány és ezáltal a személyi kör, valamint az esedékesség ideje is változhat, melyet eredményezhet a forgalom növekedése. Mivel pedig adott esetben nem merült fel adat a követelés összetételének állandóságára, illetve a lejárat ideje változatlanlanságára sem, így szakértő közreműködése nélkül önmagából a mérleg adataiból nem állapítható meg, hogy a követelés nem kellően likvid, vagyis a forgóeszköz állomány értéke a követelés összegével nem csökkenthető.

Erre figyelemmel a 2010. évre készített mérleg adatai még nem igazolják a fenyegető fizetéseképtelenség bekövetkeztét, mivel ez évben a rövidlejáratú kötelezettségek fedezetére szükséges forgóeszköz rendelkezésre állt, illetve ebben az évben mind a jegyzett tőke, mind az eredmény pozitív volt.

A 2011. évre készített mérleg adatai azonban már egyértelműen igazolják a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet 2011. december 31-én történő fennállását, ugyanis ekkor a követelésállomány figyelembe vétele mellett is 0,74 volt a likviditási mutató, vagyis ekkor már a mérlegben feltüntetett 20.889.000 forint értékű forgóeszköz nem nyújtott fedezetet a 27.916.000 forint összegű rövidlejáratú kötelezettségre, de ekkor már jelentős volt a jegyzett tőkevesztés, illetve a mérleg szerinti eredmény is jelentős veszteséget mutatott, melyről a vezetőnek mindenképpen tudomással kellett bírnia.

A fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezése időpontjának az elsőfokú bíróság által elfogadottól eltérő időpontban történő meghatározása azonban nem érinti az alperes felelősségének a megállapíthatóságát.

A felelőssége alóli kimentés körében alap nélkül hivatkozott alperes – megismételve az elsőfokú eljárásban előadott védekezését – fellebbezésében arra, hogy minden lehetséges intézkedést megtett a hitelező veszteségek elkerülése érdekében, mivel a befolyt pénzeszközből kizárólag a hitelezők részére teljesített kifizetést, így kárt nem okozott. Az előadottak nem elegendőek a vélelem megdöntésére, ugyanis maga ismerte el, hogy a társaság irányítását másnak engedte át, amely egyebek mellett azt is eredményezte, hogy a szakmai vezető saját céljaira használta fel a társaság pénzeszközét. Nem bír jelentőséggel továbbá a kimentés körében az sem, hogy bár késve, de eleget tett a beszámolók letétbehelyezési és közzétételi köteletségének. A mérleg ugyanis egy adott időszakra vetítetten szolgálja a gazdálkodó szervezet ügyfeleinek a tájékoztatását, melynek hiánya

esetén a gazdálkodó szervezettel kapcsolatban álló gazdasági szereplők a társaság gazdálkodását érintő információk megszerzésétől esnek el. Ez mindenképpen a vezető terhére értékelendő, és a hitelezői érdekek sérelmének a vélelmezését eredményezi. Nem alkalmas továbbá a vélelem megdöntésére az sem, hogy az adós minden bevételét a hitelezői igények kielégítésére fordította. Azontúl ugyanis, hogy a tevékenységet záró mérleg jelentős összegű (26.258.000 forint) rövid lejáratú kötelezettséget mutat, a felszámolás alá került társaság hitelezőinek igénye nem nyert kielégítést. Nem bizonyította továbbá alperes annak a feltételnek a teljesülését sem, hogy a legfőbb szerv intézkedését kezdeményezte volna. A fenyegető fizetéseképtelenség bekövetkeztét követő, jóval későbbi időben, 2013. április 18-án írt lemondó nyilatkozata ilyennek nem tekinthető.

Nem osztotta az ítéletábra az alperes álláspontját abban sem, hogy a törvényszék bizonyítási kötelezettségre vonatkozó kioktatását érintő hiányossága eredményezte a kimentése sikertelenségét. Az elsőfokú eljárás során a törvényszék többször kioktatta alperest a bizonyítási kötelezettségéről, illetve a mulasztás következményeiről. Így már az első alkalommal megtartott tárgyaláson tájékoztatta a szakértő kirendelés indítványozásának a lehetőségéről, de a 2015. június 18-án, illetve a 2015. december 2-án megtartott tárgyaláson kioktatta az alperest arról is, hogy a vélelem megdöntéséhez mely intézkedések megtételét kell bizonyítania, melyek teljesülésének az igazolását egyébként jogszabály írja elő. Erre figyelemmel téves az a hivatkozása alperesnek, mely szerint „nem elvárható”, hogy fél „találja ki” a bizonyítandó tények körét, ugyanis e körben a jogi képviselővel eljáró alperes kellő tájékoztatást kapott. Az alperes azonban a bizonyítási kötelezettségének ennek ellenére nem tett eleget, így az eljárás jelenlegi szakaszában a Pp. 235. § (1) bekezdésére is figyelemmel már nem foghat helyt az előterjesztett bizonyítási indítványa.

A kifejtettek alapján a Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint a fellebbezésben foglaltakra tett kiegészítéssel és pontosítással – lényegében helytálló indokai alapján – hagyta helyben.

A fellebbezés eredményre nem vezetett, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes viseli a másodfokú eljárással felmerült, az illetékekről szóló többször módosított 1990. évi XCIII. törvény 46. § (1) bekezdésben meghatározott mértékű (48.000 forint) fellebbezési eljárási illetéket, valamint megfizetni tartozik a felperes részére a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ában írtak alapján, hivatalból, mérlegeléssel megállapított összegű ügyvédi munkadíjat.

Budapest, 2016. augusztus 31.

. Hunyady Mariann s.k.
a tanács elnöke

Dr. Czifra Veronika s.k.
előadó bíró

. Katinszky Márta Cecília s.k.
bíró

A kiadvány hitelül:

bíróági ügyintéző